

Uppdrag om översyn av Miljömålssystemet M 2008:02

Ur utredningsdirektivet

”Det är regeringens uppfattning att en tydlig målstruktur kombinerad med ett uppföljningssystem och ett väldefinierat ansvar möjliggör en effektiv styrning av miljöpolitiken nationellt, regionalt och lokalt”

Uppdraget

Utredningen ska ge förslag till:

- förenkling och effektivisering
- ökad internationell koppling
- hur kommuner och näringsliv kan involveras

Hur gå till väga?

- **Många frågor, komplext system, kort tid**
- **Nära samverkan med miljömålsarbetets aktörer**
- **Referensgrupp**

Referensgrupp

Sofia Arkelsten

Moderata samlingspartiet

Åsa Domeij

Miljöpartiet de gröna

Karin Granbom

Folkpartiet liberalerna

Carina Ohlsson

Socialdemokraterna SAP

Liza-Maria Norlin

Kristdemokraterna

Claes Västerteg

Centerpartiet

Wiwi-Anne Johansson

Vänsterpartiet

Forts. Referensgrupp

Mattias Ankarhem

Jan Eksvärd

Anders Johnson

Mikael Karlsson

Elisabeth Lidbaum

Petronella Troselius

Johanna Pivén

Mona Blomdin Persson

Pierre Schellekens

Erik Sollander

Inger Strömdahl

Ulrika Wennergren

Peter Wenster

Finansdepartementet

Lantbrukarnas riksförbund

Naturvårdsverket

Svenska Naturskyddsföreningen

Näringsdepartementet

Miljödepartementet

Länsstyrelsen i Skåne

Kemikalieinspektionen

EU Kommissionen

Skogsstyrelsen

Svenskt Näringsliv

Banverket

Sveriges Kommuner och Landsting

Underlag

- **Sammanställningar ur befintligt material**
 - om lokala och regionala aktörers roller
 - om näringslivets roll och syn
 - m m
- **Särskilda uppdrag**
 - frågor till miljömålsansvariga
 - till SCB om indikatorer och redovisning av måluppfyllelse
 - om sektorsintegration o sektormyndigheternas roller
 - om systemet ur politisk synvinkel
- **Seminarier, intervjuer och särskilda möten**
 - Möten med näringsliv, myndigheter, ideella- och intresseorganisatoner
 - Möten med kommuner
 - regionala seminarier
 - kommunala miljöchefer
 - FAH

Komplext system –hur förenkla?

- 5 grundläggande värden
- 3 övergripande miljömålsfrågor
- 16 miljö kvalitetsmål med 1-16 preciseringar per mål
- 72 delmål, vissa med preciseringar
- Tre strategier: EET, HUM, GRK
- 100 indikatorer
- 21 uppsättningar av regionala delmål och indikatorer

Några svåra och viktiga frågor

- **Varför når vi inte målen?**
- **Rådigheten och genomförandeunderskottet**
 - åtgärder i Sverige
 - påverkan utifrån
- **Kort och lång sikt**
 - bra etappmål på en lång väg?
- **Kvalitet i uppföljning och åtgärdsförslag**
- **Hur involvera icke-statliga aktörer**

Orsaker till att målen inte nås....

- **Miljökvalitetsmålen är ambitiösa – uttrycker den miljökvaliteten som ska vara uppnådd inom en generation (2020)**
- **Det tar tid för naturen att återhämta sig**
- **Miljöns gränsöverskridande karaktär - Sverige råder inte alltid över måluppfyllelsen**
- **Faktorer i Sverige och i omvärlden påverkar möjligheterna att nå miljökvalitetsmålen**
- **Det finns ett genomförande underskott**

Når vi miljökvalitetsmålen?

MILJÖKVALITETSMÅL	Prognos för år 2020	Trend
1. begränsad klimatpåverkan*		
2. frisk luft		
3. bara naturlig försurning		
4. giftfri miljö		
5. skyddande ozonskikt		
6. säker strålmiljö		
7. ingen övergödning		
8. levande sjöar och vattendrag		

MILJÖKVALITETSMÅL	Prognos för år 2020	Trend
9. grundvatten av god kvalitet		
10. hav i balans samt levande kust och skärgård		
11. myllrande våtmarker		
12. levande skogar		
13. ett rikt odlingslandskap		
14. storslagen fjällmiljö		
15. god bebyggd miljö		
16. ett rikt växt- och djurliv		

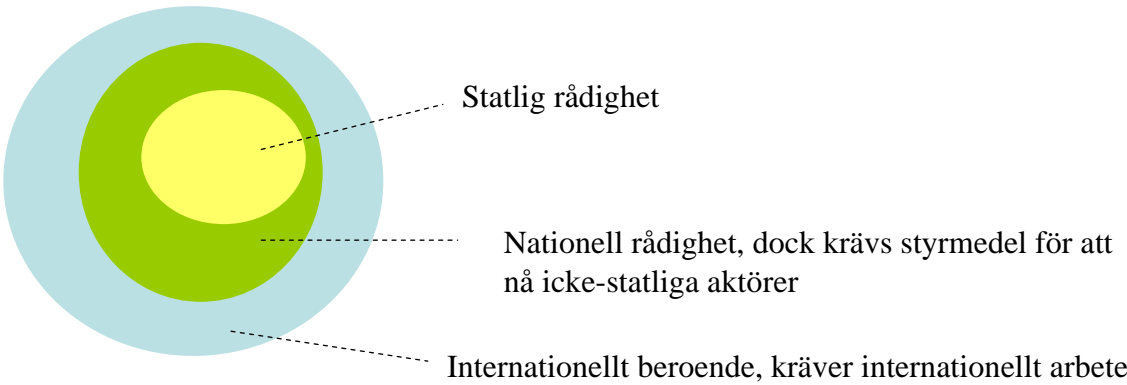
* målår 2050 i en första etapp

Till nästa generation överlämna ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta (prop. 97/98:145)

Då ska

- de svenska ekosystemen vara på väg att återhämta sig
- den yttre miljöns skadliga påverkan på människors hälsa vara så nära noll som det är möjligt att komma
- jord- och skogsbruket drivas på ett ekologiskt hållbart sätt
- användningen av knappa resurser vara uthållig och effektiv

Figur 1. Rådighet över måluppfyllelse avseende *utfall* i t ex miljö kvalitet

Tider

- **Allt ska vara klart sista september 2009**
- **Delrapport till 1 mars**

Kommunernas roll i miljömålssystemet

Ur utredningsdirektivet

”Utredaren ska analysera och lämna förslag till en förenkling av ansvars- och rollfördelningen inom miljömålsarbetet med avseende på det lokala och regionala miljömålsarbetet.”

Ur utredningsdirektivet forts.

”Kommunerna är viktiga i arbetet för att nå miljökvalitetsmålen. Utifrån de nationella och regionala målen fastställer kommunerna lokala mål. Kommunerna ansvarar dessutom för verksamheter som är av avgörande betydelse för både kortsiktig och långsiktig miljöpåverkan.”

Kommuners ansvar

- **Kommunalt självstyre**
- **Verksamheter som inverkar på målen, t ex**
 - fysisk planering, tillsyn, avfallsplanering

Många kommuner använder miljömålen

- Hälften av landets kommuner ser målen som ett stöd i stor utsträckning, hälften i viss mån
- Drygt 60% har antagit mål med utgångspunkt i nationella miljömål
- Ca 30% har avsatt medel till måldokument och handlingsplaner
- Målen integreras i översiktsplanering, tillsynsplaner, avfallsplanering mm

(SKL enkätundersökning 2006)

Kommuner om styrkor och svagheter

- **Styrkor**
 - Struktur
 - (Relativt) tydliga signaler från staten
 - Kunskapsunderlag
- **Efterlyses**
 - Konkretion och kontinuitet
 - Kompetensstöd
 - Korrelation ansvar – befogenhet

(Rapporter från SKL, regionala seminarier, möte miljöchefer)

Hur kan målens potential som stöd för kommuners miljöarbete öka?

- Vilka är miljömålssystemets syften ur ett kommunalt perspektiv?
- Vad har miljömålen för räckvidd?
- Hur kan miljömålssystemet blir mer användarvänligt för kommuner?

Vad har miljömålssystemet för syften ur ett kommunalt perspektiv?

- Uppföljnings- och rapporteringssystem?
- Struktur - och samarbetssystem för att driva miljöarbetet framåt?
- Kommunikation med medborgare om miljö?
- Kan systemet användas för alla syften?

Hur långt räcker målen? - målstyrningens dilemma

pol. prior. ambition därutöver
lönsamt synergier, varumärke, opinion
”golvet” utvecklingstryck, lag, resurser

Syntes av kommuners viktigaste drivkrafter i miljöarbetet

Hur långt räcker målen? - målstyrningens dilemma

pol. prior.

ambition därutöver

lönsamt

synergier, varumärke, opinion

”golvet”

utvecklingstryck, lag, resurser

Syntes av kommuners viktigaste drivkrafter i miljöarbetet

Hur kan målen bli mer användarvänliga för kommuner?

- Bör mål bli mer åtgärdsinriktade?
- Behöver dialogformerna utvecklas?
- Vilket kompetensstöd är viktigast?